श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा – जुलाई - २०२१

कक्षा – शास्त्री-3 (OLD)	प्रश्नपत्रम् – 6	गुणाः – ५०
विषयः – फलितज्योतिषम्	सत्रम् – 6	समयः – १० तः १२
दिनाङ्कः – १९/०७/२०२१	सन्दर्भग्रन्थः – केशवीयजातकपद्धतिः, षट्पञ्चाशिका	

सूचना - निम्नलिखितेषु दशप्रश्नेषु केचन पञ्चप्रश्नाः विधेयाः।
प्रत्येकं प्रश्नस्य समानगुणाः। (१०)

प्रश्नः १ अधोलिखितेषु द्वयोः पद्ययोः व्याख्या कार्या।

१ नत्वा विघ्नपशारदाच्युतशिवब्रह्मार्कमुख्यग्रहान्
कुर्वे जातकपद्धतिं स्फुटतरां होराविदां प्रीतये।
यन्त्रैः स्पष्टतरोऽत्र जन्मसमयो वेद्योऽथ खेटाः स्फुटाः
यत्पक्षे हि घटन्त उदगम् इहास्तर्क्षं सषड्भः स च॥

२ त्र्यंशो व्यस्तखभस्य भूयमहतो योज्यस्तनौ दिच्युतो
बन्धो तेऽपि च साङ्गभास्तनुमुखा सन्धिर्द्वियोगोऽर्धितः।
शून्यं सन्धिषु भावगोऽखिलफलं स्याद्भावसन्ध्यान्तरे-
णाप्तं सन्धिखगान्तरं क्षयचयं भावाधिकेऽल्पे खगे॥

३ शुक्रेन्दुसमभांशके हि विषमेऽन्ये दद्युरङ्घ्रिं बलं
केन्द्राद्येषु च रूपकार्धचरणान् यच्छन्ति खेटाः क्रमात्।
स्त्रीखेटौ चरभे नराः प्रथमके क्लीबौ च मध्ये तथा
द्रेष्काणे वितरन्ति पादमुदितं स्या स्थानवीर्यं त्विदम्॥

प्रश्नः २ इष्टकालसाधनं यथाग्रन्थं कुरुत।

प्रश्नः ३ भयात-भभोगसाधनं यथाग्रन्थं स्पष्टयत।

प्रश्नः ४ कयोरपि द्वयोः पद्ययोः व्याख्या कार्या।

१ त्र्यल्पे हीनबलो बली षडधिके वीर्ये ग्रहश्चोदयो
भिन्नं स्व-स्वमते स्मृतायुरिति यत्प्राज्ञैर्व्यवस्थापितम्।
अंशायुर्बहुसम्मतं भवति यत्सत्यं च सत्योदितं
स्याद्धर्मिष्ठसुशीलपथ्यसुभुजां न स्यादिदं पापिनाम्॥

२ यस्यायुर्पदृसौ दशास्य च शुभेष्टोच्च स्वभांशे तथाऽऽ-
रोहा नीचपरिच्युतस्य यदि सा कष्टारिनीचांशभे।
त्वक्तोच्चे त्ववरोहिणी भवति सा मध्योच्चमित्रस्वभां-
शे सद्दृष्ट्युतस्फुटत्करबलिष्ठेष्ठाधिके स्याच्छुभा॥

३ नन्दिग्रामे केशवो विप्रवर्यो योऽभूद्धोराशास्त्रसेद्यं विलोक्य ।
तेनोक्तेयं पद्धतिर्जातकीया चत्वारिंशद्वृत्तबद्धा सुबोधा ॥

प्रश्नः ५ यथाग्रन्थं दशास्वरूपं प्रतिपादयत ।

प्रश्नः ६ अन्तर्दशाक्रमं यथाग्रन्थं प्रतिपादयत ।

प्रश्नः ७ कयोरपि द्वयोः श्लोकयोः व्याख्या कार्या ।

१ प्रणिपत्य रविं मूर्ध्ना वराहमिहिरात्मजेन पृथुयशसा ।
प्रश्ने कृतार्थगहना परार्थमुद्दिश्य सद्यशसा ॥

२ यो यो भावः स्वामिदृष्टो युतो वा सौम्यैर्वा स्यातस्य तस्यास्ति वृद्धिः ।
पापैरेवं तस्य भावस्य हानिर्निर्देष्टव्या पृच्छतां जन्मतो वा ॥

३ सुतशत्रुगतैः पापैः शत्रुर्मार्गान्निवर्तते ।
चतुर्थगैरपि प्राप्तः शत्रुर्भग्नो निवर्तते ॥

प्रश्नः ८ नष्टलाभज्ञानं यथाग्रन्थं प्रतिपादयत ।

प्रश्नः ९ नष्टप्राप्त्यध्यायस्य सारांशं लिखत ।

प्रश्नः १० दशानां प्रश्नानामुत्तरं लिखत ।

१ 'जातकपद्धतिः' ग्रन्थस्य रचयिता कः ?
२ गोलं कतिविधम् ?
३ मेषराशितः कस्य गोलस्य प्रारम्भः भवति ?
४ इष्टकालः अर्थात् किम् ?
५ एकराशिः =_____ अंशाः ।
६ एकदिवसरात्रीः =_____ घटी ।
७ अष्टोत्तरीदशा कति वर्षात्मिका ?
८ विंशोत्तरीदशा कति वर्षात्मिका ?
९ सूर्यस्य उच्चराशिः कः ?
१० शनेः नीचराशिः कः ?
११ चन्द्रमा कस्य राशेः स्वामी ग्रहः अस्ति ?
१२ 'षट्पञ्चाशिका' ग्रन्थस्य रचयिता कः ?
१३ दैवज्ञपृथुयशस्य पितुः नाम किम् ?
१४ 'हिबुक' इति कस्य भावस्य संज्ञा ?
१५ 'द्यून' इति कस्य भावस्य संज्ञा ?

****